

Årsrapport for kvalitetsarbeid 2011

Det teologiske Menighetsfakultet

Innledning

Årsrapport for kvalitetsarbeid 2011 beskriver det arbeid som har vært knyttet til institusjonens kvalitetssikringssystem i 2011. Innledningsvis kan vi si at kvalitetsarbeidet ved institusjonen i 2011 med ett unntak har vært preget av normal drift uten vesentlige endringer i strukturen i kvalitetssystemet. Unntaket gjelder relevansdimensjonen, der den planlagte relevansundersøkelsen ikke ble gjennomført i 2011, i tillegg til at et samarbeidsråd for institusjonen ikke har blitt etablert. Se mer om dette under.

NOKUT- rapporten som institusjonen fikk overlevert våren 2010 utgjør fortsatt et viktig bakteppe for arbeidet med kvalitet i utdanningen ved institusjonen. Kvalitetssystemet ble ikke bare godkjent, men komiteen berømmet institusjonen for et gjennomtenkt og velutviklet system som var godt forankret i institusjonen. Rapporten har vært en viktig forutsetning for at vi i 2011 har kunnet jobbe rutinemessig og systematisk med kvalitetsarbeidet, uten behov for å iverksette noen større revisjon av systemet.

Komiteen kom likevel men noen anbefalinger når det gjelder kvalitetssystemet, og selv om disse ble utførlig kommentert i årsrapporten for 2010 er det naturlig å følge disse videre opp. Komiteens anbefalinger gjengis derfor i sin helhet her:

- 1. I lys av erfaringene med det kvalitetssikringssystemet som ble godkjent i 2003, bør Menighetsfakultetet sørge for en tett oppfølging av sitt reviderte system, og særlig vurdere hvorvidt en har lyktes med å forbedre det overordnede forholdet mellom ressursinnsats og resultater*
- 2. For bedre å kunne vurdere relevanskvaliteten i egne utdanninger bør Menighetsfakultetet vurdere å iverksette systematiske oppfølgende undersøkelser blant sine uteksaminerte studenter ("kandidatundersøkelser").*
- 3. Planene om å gjøre systemet for kvalitetssikring av utdanningen tilgjengelig på internett bør gis høy prioritet.*
- 4. Komiteen tilrår at arbeidet for å finne fram til felles metoder som kan rasjonalisere arbeidet med å bearbeide resultatene fra skriftlige studentevalueringer gis særlig oppmerksomhet.*
- 5. Som et konkret tiltak i kvalitetsarbeidet anbefaler komiteen at institusjonen ser nærmere på mulighetene for å etablere et innføringskurs eller tilsvarende for nye veiledere på doktorgradsutdanningen.*
- 6. Institusjonen bør vurdere å la stipendiatenes årsrapporter omfatte spørsmål som går mer direkte på veiledningssituasjonen. Erfaringer med slike rapporter vil på noe sikt kunne gi grunnlag for en ny vurdering av hvorvidt hele doktorgradsutdanningen bør legges inn under institusjonens system for kvalitetssikring av utdanningen. Selv om det knyttes spesielle utfordringer til kvalitetssikringen av doktorgradsveiledningen er komiteen enig med institusjonen i at på sikt bør kvalitetssikring av hele ph.d.-utdanningen være en del av det samlede kvalitetssikringssystemet.*
- 7. Menighetsfakultetet bør etter komiteens vurdering vedta en prosedyre for etablering av nye programmer som ivaretar hovedelementene i det forslag som på evalueringstidspunktet var til behandling hos Studieutvalget. Komiteen vil imidlertid anbefale at MF ved etablering av nye programmer sender programbeskrivelsen til uttalelse hos fagfeller før den fastsettes endelig gjennom vedtak.*

Komiteens anbefalinger kommenteres her fortløpende:

- Til pkt. 1: Komiteens anliggende her er at det må være et fornuftig forhold mellom de ressurser som legges inn i kvalitetssystemet og de resultater man får ut av det. Ytterligere et års erfaring fra en normal driftssituasjon tilsier at ressursbruken lar seg forsvare. Det er et ressurskrevende system, men like fullt et system som oppleves hensiktsmessig dimensjonert og som både studenter og faglig og administrativt ansatte gir gode tilbakemeldinger på. Arbeidsflyten i systemet oppleves som god, og arbeidsfordelingen mellom faglig og administrativt ansatte fungerer bra. Det er lite «rusk i maskineriet». Vi vil likevel fortsatt ha vår oppmerksomhet rettet mot forholdet mellom ressursbruk og resultat i kvalitetssystemet, og vi kan ikke tillate oss at systemet bygges ytterligere ut.

- Til pkt. 2: Arbeidet med å få på plass en relevansundersøkelse har tatt lenger tid enn forutsett, men en pilotundersøkelse ble utarbeidet og gjort klart til testing i desember 2011. Se mer om dette under relevansdimensjonen under.
- Til pkt. 3: Arbeidet med å gjøre kvalitetssystemet tilgjengelig på internett er ikke igangsatt pr. 31.12.11.
- Til pkt. 4: Dette henger noe sammen med pkt. 1 – etter våre erfaringer i 2011 vil vi si oss fornøyd med det arbeidet som gjøres i behandlingen av de skriftlige evalueringene, og det er vanskelig å se at dette kan rasjonaliseres ytterligere.
- Til pkt. 5: Første innføringskurs for PhD- veiledere ble gjennomført 7. febr. 2011, og innføringskurs vil nå bli satt opp årlig fremover.
- Til pkt. 6: Det er nå lagt inn i rutine fra PhD- koordinator og forskningsleder at stipendiatene i sin årsrapport også skal respondere på veiledningssituasjonen.
- Til pkt. 7: Prosedyre for etablering av nye programmer er ikke utarbeidet pr. 31.12.11.

Det registreres at en del av komiteens anbefalinger ble implementert allerede i 2010, og fulgt opp på en tilfredsstillende måte i 2011. Noen av anbefalingene har vi imidlertid ikke kommet i gang med, og institusjonen bør sette seg som mål å ta tak i dette innen utgangen av 2012.

Før vi beveger oss inn på de fire dimensjonene i kvalitetssystemet, tar vi med oss en kommentar fra professor Svein Olaf Thorbjørnsen, som gikk av som avdelingsleder for teologi ved årsskiftet 2011/12. Fra implementeringen av det reviderte kvalitetssystemet i 2009 var han leder av den største fagavdelingen på institusjonen – som da har båret den største byrden også i arbeidet med kvalitetssystemet:

Min fordom da jeg begynte som avdelingsleder var at kvalitetssystemet ville bli et arbeidskrevende system med mange og lange rapporter som bare havnet i arkivet. Erfaringen er imidlertid at kvalitetssystemet har fungert overraskende bra. I samtalene knyttet til de fleste evalueringsrapportene har avdelingsrådet hatt gode og substansielle diskusjoner – også om faglig profil på studiene. Systemet har vist seg å være et godt og tjenlig verktøy for avdelingsrådet i forhold til det faglige ansvaret som har vært tillagt avdelingene.

Det har i 2011 vært utført systematisk arbeid med utdanningskvalitet innenfor kvalitetsarbeidets fire dimensjoner (inntak, innsats, resultat og relevans) og deres respektive fokusområder, slik det er beskrevet i MFs system for utdanningskvalitet. Denne rapporten er disponert etter de fire dimensjoner i kvalitetssystemet.

Inntaksdimensjonen

I henhold til kvalitetsarbeidsrutinene for inntaksdimensjonen ble *Evalueringsrapport inntak 2011* lagt frem til behandling på avdelingsrådene 28. nov. / 1. des. 2011 og for Forskningsutvalget 28. nov. 2011, deretter ble rapporten behandlet på Studieutvalgets møte den 9. jan. 2012.

Av arbeidet med inntakskvalitet i 2011 er følgende momenter verdt å trekke frem:

- 1) Antallet nye studenter er stabilt høyt sammenlignet med 2010, som var et rekordår. Vi registrerer en marginal nedgang, men antall studenter ligger fortsatt på rundt 1100. I statistikk for opptak merker vi oss følgende:
 - a) Deltidsstudier har hatt en nedgang i antall studenter. Det er usikkert hva dette skyldes.
 - b) Master i kirkelig undervisning har fortsatt lave tall.
 - c) Profesjonsstudiet for teologi lavere grad har det høyeste tallet på mange år. Dette er særlig gledelig.
 - d) Profesjonsstudiet for teologi høyere grad har et forholdsvis lavt tall, noe som gjenspeiler lave tall på lavere grad i 2007- 2008. Det er grunn til å forvente et høyere tall her neste år og en fortsatt stigning når kull 2011 etter hvert kommer over på høyere grad.
 Øvrige programmer viser bare mindre endringer.

Når det gjelder studentene vi får gjennom samordnet opptak legger vi merke til følgende:

- 2) Hovedopptaket for årsenheten i samfunnsfag viser en positiv utvikling ved at flere søkere har samfunnsfag på førsteprioritet enn i fjor, og tilsvarende flere møter. Dette viser også tallene for restetorget, som går tilsvarende ned.
- 3) Det er ikke tilfredsstillende at bare 12 møter av 20 førsteprioritetssøkere på profesjonsstudiet i teologi. Disse søkerne bør følges tett opp i søknadsprosessen, slik at vi unngår så høyt frafall. At vi får inn hele 8 søkere

via restetorget er svært positivt, men det er likevel søkere over hovedopptaket vi må ha fokus på i opptaksprosessen.

- 4) UKT viser en ganske stor nedgang på hovedopptaket, og en økning på restetorget.
- 5) Lektor- adjunktprogrammet viser en bra økning på hovedopptaket, og en svak nedgang på restetorget, noe som er positivt.
- 6) Når det gjelder PhD- inntaket var 2011 et 'hvileskjær' i utlysning av stipendiatstillinger ved MF. I 2010 ble en av de 19 hjemlene konvertert til en postdoc-stilling. Og institusjonen fikk verken nye stipendiat- eller postdoc-stillinger i statsbudsjettet for 2012. Samtidig ventes det på at de som er inne, skal bli ferdige. Det planlegges utlysning av noen stipendiatstillinger både våren 2012 og våren 2013.

Innsatsdimensjonen

I henhold til det reviderte kvalitetssystemet skal avdelingsrådene/ fagrådet på første møte hvert semester behandle rapport for innsatskvalitet, som relaterer seg til den evaluering av emner som er gjort foregående semester. Av arbeidet med innsatskvalitet i 2011 vil vi særlig trekke fram følgende momenter:

Fokusområde 1: Dialogisk evaluering av alle emner:

Den dialogiske evalueringen av alle emner høsten 2010 avdekker ingen vesentlige avvik. Den dialogiske evalueringen av alle emner våren 2011 avdekker heller ingen vesentlige avvik. Ikke alle emneansvarlige avgir rapport til studiesjef på dialogisk evaluering. Arbeidet med dialogisk evaluering ser ut til å fungere tilfredsstillende. Den jevnlige påminnelsen hvert semester om at evalueringen skal gjennomføres bidrar til å holde fokus på at man skal evaluere hvert semester – at ikke alle er like flinke til å rapportere kan vi leve med. Det er også studiesjefens inntrykk at evt. avvik avdekkes hovedsakelig gjennom andre kanaler enn den dialogiske evalueringen – gjerne ved at studentene tar direkte kontakt med faglærer, studieveileder eller studiesjef.

Fokusområde 2: Evaluering av utvalgte emner:

- 1) 6 emner ble vedtatt evaluert høsten 2010; RL1020, RL2010, TEOL2730, TEOL5310, SAM1010 og DIA501. I tillegg evalueres de emner som går i PhD- utdanningen, høsten 2010 var dette VIT901. Evalueringene ble behandlet på avdelingsråd/ fagråd den 14. og 16. febr., og i Forskningsutvalget 7. febr. Generelt kan vi si at emnene som ble evaluert med ett unntak fungerer bra, og at de avvik og mangler som er blitt avdekket ikke kan karakteriseres som alvorlige. Det ble vedtatt en rekke tiltak på grunnlag av evalueringene, som følges opp av det enkelte avdelingsråd/ fagråd. Når det gjelder RL2010 så avdekker evalueringen at emnet oppleves som fragmentert og lite oppdatert. Emnet har vært justert flere ganger tidligere, og avdelingsrådet vedtok derfor å avslutte emnet heller enn å revidere det enda en gang. Avdelingsrådet nedsatte en faglig komité med mandat til å utarbeide et nytt tverrfaglig emne som skal erstatte RL2010. Når det gjelder evalueringen av TEOL2730 har avdelingsrådet vedtatt å nedsette en komité som skal se på sammenhengen i de tre emnene på 2000- nivå som inngår i profesjonsstudiet i teologi, lavere grad. TEOL2730 vil sannsynligvis bli revidert som et resultat av arbeidet i denne komiteen.
- 2) 6 emner ble vedtatt evaluert våren 2011; RP502, PED5520, SAM1060, SAM5146, TEOL1451 og TEOL6136/6236. Fagråd for førsteårsstudier evaluerte ingen emner våren 2011. PhD- utdanningen hadde heller ingen omfattende emneevaluering våren 2011, men gjennomførte en dialogisk evaluering av alle sine emner. Det ble laget en utførlig rapport fra denne evalueringen som ble behandlet og godkjent av Forskningsutvalget den 5. sept, sak 28/11. Evalueringene avdekker ingen alvorlige avvik, og generelt sett kan vi si at disse emnene fungerer bra. Det ble vedtatt en rekke tiltak på grunnlag av evalueringene, som følges opp av det enkelte avdelingsråd/ fagråd.

Forskerforbundet ba i oktober 2010 rektor om en gjennomgang av praksis knyttet til evaluering av lærernes undervisning, og i påvente av dette ble skjemaene omformulert før høstens evalueringer ble gjennomført. Oktober 2011 ble et omforent forslag til spørreskjema og retningslinjer for håndtering av evalueringene vedtatt av Studieutvalget, og evalueringene høsten 2011 ble igjen gjennomført med evaluering av læreres undervisning. Emneevalueringene som omfattes av denne årsrapporten har altså skjedd uten at lærernes undervisning har blitt evaluert.

Fokusområde 3: Begrenset evaluering av program:

Våren 2011 ble det også gjennomført en begrenset evaluering av program. Programmene som ble evaluert var Profesjonsstudiet i teologi, høyere grad, Ungdom, kultur og tro og Master i diakoni. Samme spørreskjema som tidligere år er blitt brukt for å kunne sammenligne svarene fra år til år. Det virker imidlertid ikke som om noen

av programlederne eller avdelingsrådene har sammenlignet svarene med tidligere undersøkelser, dette burde det kanskje vært lagt til rette for administrativt. Avdeling for teologi er kritisk til spørreskjemaet som har vært brukt og nytten av evalueringen, og her bør Studieutvalget vurdere hvorvidt evalueringen slik den kjøres i dag er hensiktsmessig i forhold til de ressurser vi bruker på å gjennomføre den.

Når det gjelder relevansdimensjonen i undersøkelsen, vurderer studentene i all hovedsak programmene som relevante for det de utdanner seg til, men det er bare avdeling for teologi som går noe videre inn på dette i sin behandling av evalueringen. Uten å konkludere kommenterer programleder det som er nokså påfallende – at studentene i all hovedsak betegner studiet som svært relevant for det man ønsker å utdanne seg til, men i kommentarfeltet etterlyser mer av alt som er praksisrelevant eller dannelsesorientert.

Fokusområde 4: Omfattende evaluering av program:

Det ble ikke gjennomført omfattende evaluering av program i 2011.

Fokusområde 5: Evaluering av studie- og læringsmiljø:

Evalueringen av studie- og læringsmiljøet ved institusjonen ble gjennomført høsten 2010, og behandlet av Læringsmiljøutvalgets (LMU) møte 14. febr. og Studieutvalget 28. febr..

LMU la i sin behandling vekt på hvor viktig det er å gi førsteårsstudentene en god start – både faglig og sosialt. Det første møtet, både med mennesker/ det sosiale miljøet og med fag, er suksessfaktorer for hvor vellykket studiene oppleves. Dette gjelder også for studieinnsatsen; gode vaner bør etableres så tidlig som mulig. "Førsteårsstudenter" kan med fordel behandles som eget tiltaksområde. Informasjon for denne gruppen er ekstra viktig, inkludert i en slags "oppdragelsestid" som omfatter ulike sider av det å være student.

Studieutvalget var samstemte i at studieinnsatsen gjennomgående er for lav, selv om den viser en liten økning i forhold til 2009. Det er derfor viktig med et fortsatt fokus på tiltak som stimulerer til økt studieinnsats blant studentene. Tiltakene som ble foreslått på universitetspedagogisk dag bør følges videre opp, og forslaget med tiltak overfor førsteårsstudentene støttes.

Resultatdimensjonen

Iht rutine for kvalitetssystemet ble *Evalueringsrapport 2011 Resultat* behandlet på avdelingsråd/ fagråd den 11. juni. Rapporten gjør rede for karakterstatistikken for 2010, og refererer eksamenskomiteenes arbeid med dette.

Eksamenskomiteen for avdeling for teologi kommenterte i sitt møte 17. september 2010 på bakgrunn av den nasjonale karakterstatistikken fra DBH at MF på lavere grad er på nivå med landsgjennomsnittet og sammenlignbare institusjoner. På høyere grad ligger MF høyere på karakterskalaen enn landsgjennomsnittet. Det er vanskelig å forklare dette ut fra at det er C-krav for å komme inn på de fleste masterprogrammene ved MF.

De øvrige eksamenskomiteene har ikke avdekket vesentlige uregelmessigheter i eksamensstatistikken, selv om noen emner avviker fra en normal karakterfordeling. Komiteene merker seg disse emnene, og enkelte tiltak er iverksatt.

I tillegg gjør rapporten rede for poeng- og kandidatproduksjon for 2010. Kandidattallet går ned fra 122 ferdige kandidater foregående år til 107, og ligger relativt lavt sett i over en 5-årsperiode. Nedgangen i antall kandidater skyldes flere ting. For det første avslutter kvotestudentene sine masterstudier annet hvert år (ikke i 2010). Det skjer også forskyvninger mellom studieprogram innenfor samme nivå (bachelor/master). Men dette tatt i betraktning, ser vi likevel en nedgang i kandidatproduksjonen på profesjonsstudiet i teologi. Dette var forventet, ettersom opptakstallene i 2007 var nede i en bølgedal. Kandidattallene ventes å øke noe de neste par årene, for så å bli betydelig høyere.

Antall bachelorgrader som skrives ut øker fortsatt (33 i 2010 mot 28 i 2009). I planene for 2010 skrev vi at det ville bli satt inn tiltak for å øke kandidattallet på master i kirkelig utdanning (kateket) og at master i diakoni årlig skulle produsere 10 kandidater. Det er en minimal økning på førstnevnte (4 mot 3 kandidater i 2009), og relativt stabilt på sistnevnte. Det engelskspråklige *Master of Philosophy in Theology* ble avsluttet i 2009. Programmet var øremerket utenlandske studenter som ble tatt opp via kvoteprogrammet. Kvotestudentene tas nå opp på programmene *Master in Theology* og *Master in Religion, Society and Global Issues* – som vil bidra til høyere kandidattall for master i teologi i årene som kommer.

Master in Religion, Society and Global issues har levert to kandidater, men første ordinære kull på dette programmet avslutter ikke før i 2011, og en kan da forvente rundt ti kandidater i året. Videre er nå praktisk-teologisk utdanning kommet inn som et rapportert studieprogram for ikke-teologer som har fått godkjenning av annen utdanning med tanke på prestetjeneste i Den norske kirke, men som må ta "praktikum". Her vil tallet neppe øke, ettersom svært få kvalifiseres hvert år for dette studiet via godkjenning fra Kirkerådet.

Gjennomføringsprosenten i 2010 er på 78,5 %, og ligger da stabilt i samme område som de 4 foregående år (fra 76 til 82 %). Det er fremdeles for dårlig gjennomføring av avhandlingsarbeid og det gir utslag i gjennomstrømmning på masterstudiene.

Studiepoengproduksjonen i 2010 ble bedre enn målsettingen, med 601,8 enheter. *Årsstudiet i samfunnsfag* bidro som ventet med den største økningen, fra 49,7 til 105 (2010 var det første året der vi fikk uttelling for begge semestrene i den nye årsenheten). *Erfaringsbasert master i praktisk teologi* hadde, som forutsett, en nedgang fra 25,2 til 20,2 heltidsekvivalenter. Strukturelle endringer på profesjonsstudiet i teologi har ført til en forskyving av hvilket studieår som får «godskrevet» studiepoeng – noe som har bidratt til en nedgang i antall studiepoeng for 2010 også her. Masterprogrammene i diakoni og Religion, Society and Global Issues viser en oppgang i produksjonen som delvis korresponderer med oppgangen i studenttallene her.

Rapporten viser at institusjonen har god kontroll, og det er særlig grunn til å være tilfreds med at den totale studiepoengproduksjonen viser en stabil oppgang gjennom flere år.

Relevansdimensjonen

Det ble ikke utført noen evaluering innenfor denne dimensjonen i 2011, med unntak av fokusområde 3 *begrenset evaluering av program*, som ble behandlet som en del av innsatsrapport nr. 2, se fokusområde 3 over.

Fokusområde 1 - Tilbakemelding fra arbeidslivet:

Arbeidet med å etablere et samarbeidsråd (SAR) for MF og arbeidslivet ble ikke fullført i 2011 slik vi hadde planlagt. Men det ble jobbet med en modell for dette, og et forslag som ble fremlagt for rektor i juni 2011 gikk ut på at MFs forstanderskap også kan fungere som et samarbeidsråd for kirke- og arbeidsliv. Dette forslaget har man arbeidet videre med, og saken skal styrebehandles i februar 2012.

Fokusområde 2 - Undersøkelse blant tidligere studenter:

Her har vi heller ikke her kommet så langt som vi ønsket i 2011. Målet var å etablere en undersøkelse som skulle kjøres våren 2011, og ulike fagpersoner på huset ble trukket inn i utarbeidelsen av et spørreskjema. Det ble også bestemt at man skulle kjøre en pilotundersøkelse først, slik at evt. feil og upresise formuleringer i spørreskjemaet ble avdekket før en fullskala undersøkelse. På grunn av utenlandsopphold og forskningspermisjoner ble dette arbeidet forsinket og kom først i gang høsten 2011. Da spørreskjemaet var ferdig utformet gjestod det noen utfordringer knyttet til de tekniske verktøyene som skulle brukes, og pilotundersøkelsen var klar til testing først i desember 2011. Da målgruppen var prester i tjeneste, ble det bestemt å vente med å sende ut undersøkelsen til januar 2012, av hensyn til prestenes arbeidsbelastning i desember.

Undersøkelsen blant tidligere studenter ligger altså an til å bli et år forsinket i forhold til den opprinnelige planen, noe som jo er beklagelig. Men da må det også sies at det i 2011 har vært gjort et grundig arbeid både faglig og administrativt med undersøkelsen, som vi håper vil bli et verdifullt verktøy for oss når vi får tatt det i bruk i 2012. Det er også et mål at man i 2012 får ferdig denne typen undersøkelse for alle våre kandidater, ikke bare for profesjonsstudiet i teologi.

Fokusområde 3 – Evalueringer blant studenter:

Under begrenset evaluering av program ble studenter også spurt om hvordan de opplever relevansen i studiet for det de utdanner seg til. Dette er omtalt under innsatsdimensjonen over. Det er ikke foretatt noen omfattende evaluering av program i 2011.

MF 15.02.2012.
Arnfinn Eng
Studiesjef